

National handlingsplan for produktion, forarbejdning og markedsføring af planter til human konsum

Målet med en indsatsplan for plantebaserede fødevarer er, at Danmark bliver foregangsland inden for udvikling, produktion og afsætning af plantebaserede fødevarer.

For at Danmark kan blive et foregangsland inden for udvikling, produktion og afsætning af plantebaserede fødevarer foreslås det, at visionære politikere og partier nedsætter en arbejdsgruppe for området. Denne bør bestå af førende eksperter for området, forskere, GTS'er, landmænd og erhvervsfolk, der kan udarbejde anbefalinger til fremme af produktionen af plantebaserede fødevarer. Dette dokument skal ses som et bud på mål og anbefalinger til Danmark som en stærk plantation, men det bør suppleres af anbefalinger og handlingsplaner for den foreslåede arbejdsgruppe.

Markedet for plantebaserede fødevarer er i stærk stigning både i Danmark og i eksportmarkeder. Det globale marked for plantebaserede fødevarer er voksende. Det viser en ny global markedsanalyse med en forventet årlig vækstrate i omsætningen på ca. 12 pct. fra 2020-2027¹ og andre analyser peger på en årlig vækstrate på 35 pct. i vestlige lande². En ny undersøgelse fra Aarhus Universitet peger på, at næsten 1/3 af os danskere har skåret ned på kødet³.

Alt imens, at markedet er i vækst, er der udfordringer i produktions- og forarbejdningskæden af plantebaserede fødevarer blandt andet grundet et for lavt dansk råvaregrundlag og en lille forarbejdning af planter i Danmark. Det vurderes derfor i tråd med anbefalingerne fra L&F, Dansk Vegetarisk Forening og Tænketanken Frej⁴, at hovedindsatsen skal ligge på at øge værdikæden i produktion og forarbejdning af plantebaserede fødevarer. En forudsætning for, at strategien skal lykkes er, at lønsomheden i indenlandsk planteavl styrkes.

¹ [plantebaserede-foedevarer.pdf \(squarespace.com\)](#)

² "[Markedet for plantebaserede alternativer til kød boomer, og dansk landbrug skal med på bølgen](#)" | JA Aktuelt

³ [Næsten en tredjedel af danskerne har skåret ned på kødet i kosten \(au.dk\)](#)

⁴ [plantebaserede-foedevarer.pdf \(squarespace.com\)](#)

Målsætninger

1. **Danske virksomheder, der sælger plantebaserede produkter, skal få deres proteinafgrøder fra danske råvarer, og de skal være forarbejdet i Danmark**

Kræver: Øget samarbejde i værdikæden

Det er svært at skaffe danske råvarer til produktion og forarbejdning af plantebaserede fødevarer. Der skal derfor mål om at øge andelen af proteinafgrøder på danske marker og forædle nye afgrøder, der matcher markedets efterspørgsel. Mange proteinafgrøder er i dag forædlet med det formål at blive brugt til foder, hvilket betyder at næringsprofilen potentielt skal justeres vha. forædling for at udnytte det fulde potentiale af proteinafgrøderne til human konsum.

Der mangler adgang til pilotskalaanlæg og testfaciliteter samt kommercielle produktionsanlæg i fuld skala. Der bør være et mål om, at forarbejdning og produktion af plantebaserede fødevarer sker i Danmark. Dette bør suppleres af midler til investeringsstøtte til arealer, bedrifter og forarbejdningsmaskiner, der fokuserer på human konsum.

2. **Landbrugsjord omlægges til proteinafgrøder til human konsum inden 2025**

Der bør være et mål om, at 100.000-250.000 ha yderligere omlægges til proteinafgrøder til human konsum inden 2025. Dette kan drives ved f.eks. at målrette støtte til landmænd, der dyrker proteinafgrøder direkte til human konsum og investeringer i forarbejdning af afgrøderne. F.eks. kan hovedparten af landdistriktsmidlerne, der anvendes til investeringsstøtte målrettes planteavl frem for husdyrproduktionen. Det skal både være til teknologiudvikling i marken, investering i ny teknologi i marken men også investeringsstøtte til primær forarbejdning af råvaren.

Forbehold: Dette må ikke gå ud over den eksisterende foderproduktion - hvis produktion skubbes til andre lande, hvor det kræver mere areal, risikeres der at der netto udledes flere drivhusgasser fra den samlede landbrugsproduktion end udgangspunktet.

Dyrkning af danske proteinafgrøder til human konsum vil derudover føre til en samlet lidt lavere biomasse- og bioenergiproduktion i form af mindre halmproduktion fra

kornafgrøder⁵. Dette kan eksempelvis udlignes ved at have et fortsat fokus på mere effektiv biomasseproduktion på samme areal, såsom græsprotein, der kan sikre både store biomasse- og proteinudbytter. Arealet på 100.000-250.000 er dermed forbundet med stor usikkerhed og bør undersøges nærmere.

3. Inden 2025 er der etableret et forskningscenter på tværs af forskningsinstitutioner og -discipliner alene med fokus på fremme af plantebaserede fødevarer inden 2025

Forskning og udvikling udgør et centralt fundament for videreudviklingen af den plantebaserede sektor, da denne sektor og marked er i sin spæde opstart. En stigning af produktionen af plantebaserede fødevarer kræver en betydelig stigning i forskningsreserven til midler henvendt plantebaseret forskning. Et nyt forskningscenter vil kunne drive forskningen på området, ligesom man gjorde det med økologien med etablering af Økologisk Jordbrugs forskningscenter på Foulum.

4. 50 pct af de offentlige arealer dyrkes der proteinafgrøder til human konsum

Staten ejer ca. 55.000 ha landbrugsjord. Egne og bortforpagtede arealer bør være bannerførere i satsningen på flere proteinafgrøder til human konsum. Der bør indsættes et mål, om at inden 2025 vil halvdelen af landbrugsjorden være dyrket med proteinafgrøder til human konsum. For at sikre varierede sædskifter vil dette kræve samarbejde med forskere om, at få målet realiseret (f.eks. kan ærter kun dyrkes hvert 5 år). Dette kræver, at der indgås samarbejdsaftaler om forarbejdning og aftagning af afgrøderne med private parter. Det foreslås, at der indkaldes til workshop med interesserede om dette

5. En fordobling af nye danskproducerede og forarbejdede plantebaserede fødevarer inden 2025

Det giver forbrugerne et større udvalg samt skaber vækst i landbruget for flere plantebaserede producenter. De nye produkter kan også målrettes særlige eksportmarkeder og dermed styrke eksportindtjeningen. Produktudvikling er dyrt – særligt for mindre virksomheder. Derfor igangsættes en ny indsats med tilskud til udviklingen af plantebaserede produkter, hvor der gives prioritet til virksomheder, der har en bred

⁵ Gylling, M., & Hermansen, J. (2018). Kvantificering af forventede fremtidige proteinmarkeder og kortlægning af potentialer i forskellige nye proteinkilder, (2018), 59. Retrieved from www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

ejerkreds på tværs af værdikæden. Netop i forbindelse med produktudviklingen kan virksomhederne have behov for at købe nye teknologiske løsninger, eksempelvis inden for forarbejdning, afskalning og pakning. Derfor vil vi give virksomhederne mulighed for at få tilskud til investeringen. Der bør afsættes midler til støtte af dette.

6. **Det bør være et mål, at de offentlige køkkener inden 2025 lever op til de nye kostråd og reducerer deres CO2-udledning med 25 pct. (et forslag Concito også har).**

Med ca. en halv million måltider dagligt har det offentlige køkken en vigtig rolle i forhold til at drive et nyt marked med mere klimavenlig og sunde fødevarer. Ligeledes kan det offentlige være inspiration til ændrede madvaner og kultur i private hjem. En omstilling af de offentlige køkkener til at leve op til de nye kostråd vil øge efterspørgslen og derfor øge omstillingen til produktion og forarbejdning af flere plantebaserede fødevarer – særligt hvis det kobles til et fokus på lokale råvarer.

Det bør være et mål, at de offentlige køkkener inden 2025 lever op til de nye kostråd og reducerer deres CO2-udledning med 25 pct (et forslag Concito også har)

7. **Vækst i eksporten af plantebaserede fødevarer**

Det danske marked er for lille til at drive en stor omlægning af landbrugsjord til dyrkning af proteinafgrøder til human konsum alene. Derfor skal eksportindsatsen og markedsføringen af eksisterende planteprodukter og ingredienser øges. Der bør i samarbejde med erhvervet udarbejdes en samlet eksportstrategi og en prioriteringsplan for indsatsen, der skal fokusere på at fremme produkter, hvor produktion og forarbejdning i højest muligt omfang er sket i Danmark. Der bør gives gratis eksporthjælp fra ambassader til virksomheder inden for plantebaserede fødevarer til mennesker.

8. **Ny maddannelse efter klimakostråd**

Det bør være et mål at folkeskoler, erhvervsuddannelser og ungdomsuddannelser får læring i de nye klimakostråd, ligesom anbefalinger til børn og unge opdateres, så det er nemmere at spise ernæringsrigtigt og plantebaseret. Der skal mere læring i, hvordan man tilbereder flere plantebaserede fødevarer.

9. **Fordobling af omsætningen for plantebaserede fødevarer til mennesker**

Der bør være målrettet støtte til markedsføring, forarbejdning og kvalitetssikring af nye plantebaserede fødevarer

Det er vigtigt, at Danmarks styrkeposition som høj fødevarer sikkerhed, kvalitet og bæredygtighed er i fokus, når der udvikles nye plantebaserede produkter.

Der bør laves en pulje, der fremmer markedsføringen af plantebaserede fødevarer – ligesom der er en 'økologifremmeordning'. Puljen til økologifremme var 180 mio. kr. i 2012-15. Det samme niveau bør en plantefremmeordning have.

